

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 3 mars 2011 *

I mål C-161/09,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Symvoulío tis Epikrateias (Grekland) genom beslut av den 29 maj 2008, som inkom till domstolen den 8 maj 2009, i målet

Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas, tidigare
K. Fragkopoulos kai SIA OE,

mot

Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias,

ytterligare deltagare i rättegången:

Ypourgos Georgias,

* Rättegångsspråk: grekiska.

Enosis Agrotikon Synaiterismou Aigialeias tou Nomou Achaïas,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna J.-J. Kasel (referent), A. Borg Barthet, M. Ilešič och M. Berger,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: handläggaren R. Şereş,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 8 juli 2010,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas, tidigare K. Fragkopoulos kai SIA OE, genom I. Ktenidis, dikigoros,
- Greklands regering, genom E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou och V. Kontilimos, samtliga i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom C. Wissels och J. Langer, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. Patakia, i egenskap av ombud,

och efter att den 16 september 2010 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 29 EG.
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan K. Fragkopoulos kai SIA OE, ett grekiskt företag vars rättigheter har övertagits av Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas (nedan kallat Fragkopoulos), och Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias (förvaltningen för prefekturen Korinth) avseende sistnämnda parts beslut att inte lämna tillstånd till Fragkopoulos för transport, lagring, bearbetning och

paketering – inför en senare export – av förpackade korinter vilka har sitt ursprung i ett annat geografiskt område än det där detta företag är etablerat.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

- 3 I artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 2201/96 av den 28 oktober 1996 om den gemensamma organisationen av marknaden för bearbetade produkter av frukt och grönsaker (EGT L 297, s. 29) föreskrivs att den gemensamma organisation av marknaden som inrättas genom förordningen bland annat omfattar torkade druvor (KN-nummer NC 0806 20).

- 4 Kommissionens förordning (EG) nr 1549/98 av den 17 juli 1998 om komplettering av bilagan till förordning (EG) nr 1107/96 beträffande registrering av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar enligt förfarandet i artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 (EGT L 202, s. 25) avser bland annat registrering av den skyddade ursprungsbeteckningen Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα (Korinthiaki Stafida Vostitsa), under rubriken ”Produkter i bilaga II till fördraget avsedda som livsmedel”.

De nationella bestämmelserna

- 5 I artikel 1 i lag 553/1977 om åtgärder för att skydda och främja exporten av korinter och andra därmed sammanhängande frågor (FEK A' 73) (nedan kallad lag 553/1977) föreskrivs följande:

”1. Arealerna för odling av korinter är uppdelade enligt följande:

- a) Område A, som omfattar underprefekturerna Aigialeia och de före detta kommunerna Erineo, Krathida och Felloi i prefekturerna Achaia samt prefekturerna Korinth.
- b) Område B, som omfattar prefekturerna Zakynthos och Kefalinia, ön Leukas, prefekturerna Elis, prefekturerna Achaia (med undantag av underprefekturerna Aigialeia och de före detta kommunerna Erineo, Krathida och Felloi) och prefekturerna Messenien.

2. I område A är det förbjudet att importera, lagra och paketera korinter som härrör från område B och att därefter exportera dessa till utlandet.

3. I område B är det tillåtet att importera korinter som härrör från område A och att exportera dessa, efter att de har blandats med korinter från område B, om inte annat följer av villkoren i artikel 2.3 och 2.4 i denna lag.

4. Det är förbjudet att i prefekturen Korinth transportera och paketera korinter från underprefekturen Aigialeia och de före detta kommunerna Erineo, Krathida och Felloi i prefekturen Achaia och vice versa.”

6 I artikel 2 i nämnda lag anges följande:

”1. Alla typer av förpackningar som innehåller korinter som producerats i område A, som paketerats i detta område och som är avsedda för export, måste vara märkta med bokstaven 'A' och beteckningen:

- a) 'ΒΟΣΤΙΤΣΑ' ('VOSTIZZA'), när det är fråga om korinter som producerats i underprefekturen Aigialeia och de före detta kommunerna Erineo, Krathida och Felloi i prefekturen Achaia, som paketerats i detta område och som exporteras från hamnen i Aigio,

- b) 'ΚΟΡΦΟΣ' ['KORFOS'] ('GULF'), när det är fråga om korinter som producerats i prefekturen Korinth, som paketerats där och som exporteras från hamnarna i Kiato och Korinth.

2. Det är tillåtet att i de olika förpackningar som innehåller korinter från ovannämnda områden lägga reklamblad eller trycksaker som beskriver kvaliteten och mer allmänt innebörden av beteckningarna 'Vostizza' eller 'Gulf'.

3. Alla typer av förpackningar som innehåller korinter bestående av en blandning av torkade druvor från områdena A och B, och som paketerats i område B, måste vara märkta med beteckningen 'PROVINCIAL' och får frivilligt märkas med namnet på den plats där paketering skett.

4. Alla typer av förpackningar som innehåller korinter som producerats i område B, som paketerats i detta område och som är avsedda för export måste vara märkta med beteckningen 'PROVINCIAL' och med de beteckningar som anges nedan, med utslutande av alla andra beteckningar:

- a) 'ZANTE' för korinter som producerats och paketerats på Zakynthos och för korinter som paketerats i område B i allmänhet, som härrör från ön Zakynthos – vilket framgår av de transporttillstånd som det självständiga organet för torkade druvor utfärdar – och som exporteras till utlandet från en hamn, oavsett vilken, i område B.
- b) 'KEFALINIA' för korinter som producerats och paketerats i Kefalinia eller på Leukas och för korinter som paketerats i område B i allmänhet, som härrör från prefekturen Kefalinia och ön Leukas – vilket framgår av de transporttillstånd som det självständiga organet för torkade druvor utfärdar – och som exporteras till utlandet från en hamn, oavsett vilken, i område B.
- c) 'AMALIAS' för korinter som paketerats i regionen Amaliada och för korinter som paketerats i område B i allmänhet och som härrör från regionen Amaliada, det vill säga från de före detta kommunerna Elisi, Ilida, Pinion och Myrroudion i prefekturen Elis – vilket framgår av de transporttillstånd som det självständiga organet för torkade druvor utfärdar – och som exporteras till utlandet från en hamn, oavsett vilken, i område B.

...”

7 I artikel 3 i nämnda lag anges följande:

”1. Export av korinter till utlandet ska ske enligt följande:

- a) Korinter märkta med beteckningen 'Vostizza' från hamnen i Aigio.
- b) Korinter märkta med beteckningen 'Gulf', från hamnarna i Korinth och Kiato.
- c) Korinter märkta med beteckningarna 'Zante', 'Kefalinia' och 'Amalias', från samtliga exporthamnar i område B.

...”

- 8 Den nationella domstolen anser att det framgår av skälen i lag 553/1977 att anledningen till att produktionsområdena för torkade druvor har delats upp i område A och område B är att de torkade druvor som produceras i område A anses vara av högre kvalitet än de torkade druvor som härrör från område B. Område A är uppdelat i två delområden. I det första delområdet produceras de torkade druvor som är av högst kvalitet. Vad beträffar villkoren för transport av torkade druvor mellan område A och område B, framgår det av skälen i samma lag att det, i syfte att höja kvaliteten på de torkade druvor som härrör från område B, är tillåtet att föra in torkade druvor från område A till sistnämnda område och blanda dessa torkade druvor med torkade druvor från område B. De olika slag av märkning som anges i artikel 2 i denna lag har ansetts vara nödvändiga för att säkerställa att den högre kvaliteten på de torkade druvor som härrör från område A bevaras, att konsumenterna informeras om varornas ursprung, att framhålla de torkade druvornas produktionsområden och

områden där de paketeras, och slutligen att indirekt framhålla det arbete som producenterna av torkade druvor lägger ned.

- 9 Genom Ypourgos Georgias (jordbruksministern) föreskrifter av den 22 november 1993 har beteckningen "Vostizza" erkänts som en skyddad ursprungsbeteckning för korinter som produceras av druvor av sorten "svarta druvor från Korinth", vilka härrör från regionen i underprefekturen Aigialeia och de före detta kommunerna Erineo, Krathida och Felloi i prefekturen Archaia (det första delområdet i område A). Dessutom omfattas, sedan år 2008, torkade druvor som härrör från ön Zakynthos, vilken ingår i område B, av den skyddade ursprungsbeteckningen Σταφίδα Ζακύνθου (Stafida Zakynthou).

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Fragkopoulos, vars huvudsakliga verksamhet består i bearbetning och saluföring av korinter, bedriver sin verksamhet för förädling och paketering av torkade druvor i regionen Kiato (Korinth). Denna region återfinns i det andra delområdet i område A, där de torkade druvorna av sorten "Korfos" produceras, vilken inte omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning på nationell nivå och unionsnivå. Endast sorten "Vostizza" omfattades vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen av en skyddad ursprungsbeteckning på nationell nivå och unionsnivå.
- 11 Fragkopoulos ansökte om tillstånd hos Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias för transport, lagring, bearbetning och paketering i prefekturen Korinth, inför en senare saluföring – även i andra medlemsstater – av torkade druvor som härrör från andra delar av område A och från område B.

- 12 Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias avslag Fragkopoulos begäran den 27 juni 2001 på grundval av bestämmelserna i lag 553/1977.
- 13 Den 17 september 2001 överklagade Fragkopoulos till den hänskjutande domstolen och yrkade att detta beslut skulle upphävas, på grund av att de tillämpliga nationella bestämmelserna var oförenliga med unionsrätten. I målet vid nämnda domstol intervenerade Ypourgos Georgias och Enosis Agrotikon Synaiterismon Aigialeias tou Nomou Achaias (föreningen för jordbrukskooperativen i prefekturen Achaia) till stöd för att det överklagade beslutet inte skulle upphävas.
- 14 Fragkopoulos gjorde till stöd för sitt överklagande gällande att den skyldighet som anges i artikel 1 i lag 553/1977 för förädlingsföretag etablerade i område A för produktion av druvor från Korinth att uteslutande använda torkade druvor från område A där de är etablerade – vilken får till följd att dessa företag inte har rätt att föra in torkade druvor från andra delar av område A eller från område B – går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet att bevara kvaliteten och anseendet hos torkade druvor av sorten "Vostizza". Nämnda skyldighet är således oförenlig med unionsrätten och, närmare bestämt, med den fria rörligheten för varor samt med icke-diskrimineringsprincipen.
- 15 Fragkopoulos har härvid bland annat gjort gällande att företagets ekonomiska frihet och den fria konkurrensen påverkas av de ifrågavarande grekiska bestämmelserna. Följden av dessa bestämmelser är att de förädlingsföretag som är etablerade i område A, såsom Fragkopoulos, inte har tillgång till tillräckligt mycket råvara och därmed underutnyttjas. De företag som är etablerade i område B däremot, har rätt att köpa torkade druvor från såväl område A som område B och har därigenom tillgång till mer råvaror och kan producera mera till ett bättre pris.

- 16 Fragkopoulos har tillagt att den totala produktionen av torkade druvor i regionen i prefekturen Korinth uppgår till 9 000 ton. Denna mängd torkade druvor bearbetas av fem företag, vilka är etablerade och verksamma i denna prefektur, medan fyra verksamma företag i område B producerar en kvantitet på 20 000 ton torkade druvor. Härigenom försämras Fragkopoulos ekonomiska situation.
- 17 Fragkopoulos har vidare preciserat att det, genom sin ansökan, varken strävar efter att få tillstånd att blanda olika sorters torkade druvor i sin fabrik, att förändra kvaliteten på dessa eller att missbruka den skyddade ursprungsbeteckningen "Vostizza". Företaget strävar endast efter att få rätt att föra in torkade druvor som härrör från andra områden än Korinth, att bearbeta dessa druvor och därefter exportera dem. Därvid ska berörda förpackningar märkas i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 2 i lag nr 553/1977 i förhållande till varje enskild sort som kommer i fråga.
- 18 Den hänskjutande domstolen är för det första osäker på huruvida Fragkopoulos har rätt att inför en nationell domstol göra gällande en sådan bestämmelse som artikel 29 EG i ett fall där de ifrågavarande restriktionerna avser en och samma medlemsstats territorium och formellt sett är neutrala med avseende på handeln inom gemenskapen. Den har emellertid framhållit att bestämmelserna i lag 553/1977 innebär att Fragkopoulos saknar möjlighet att föra in torkade druvor som härrör från andra regioner i Republiken Grekland i den region där företaget är etablerat, i syfte att inte endast bearbeta och paketera dem utan även att exportera dem till andra medlemsstater.
- 19 Den hänskjutande domstolen har för det andra, för det fall domstolen skulle besvara nämnda fråga jakande, framhållit att även om det i de nationella bestämmelserna formellt sett inte görs någon åtskillnad mellan handel inom landet och export, innebär de att det föreligger restriktioner, om än bara potentiella sådana, med avseende på exporten till andra medlemsstater. Den hänskjutande domstolen är således osäker på

huruvida bestämmelserna i lag 553/1977 i princip är oförenliga med artikel 29 EG, och, i förekommande fall, huruvida de kan motiveras mot bakgrund av artikel 30 EG samt huruvida proportionalitetsprincipen har iakttagits.

20 Mot denna bakgrund har Symvoulio tis Epikrateias beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Kan ett företag som befinner sig i samma situation som klaganden – det vill säga ett företag som bearbetar och paketerar torkade druvor och som är etablerat i en viss region i landet dit det enligt lag är förbjudet att föra in olika sorters torkade druvor från andra delar av landet i syfte att bearbeta och paketera dem, och som därmed förhindras att exportera torkade druvor som framställs från samma druvsorter som det bearbetat – inför domstol åberopa att lagstiftningen i fråga strider mot artikel 29 EG?

- 2) Om svaret på den första frågan är jakande: Är sådana bestämmelser som de i grekisk rätt som är tillämpliga på denna tvist – vilka dels förbjuder att druvor härrörande från olika delar av landet förs in i en specifik region, där det bara är tillåtet att bearbeta lokalt odlade druvor, och att de lagras och bearbetas där för senare export, dels enbart medger att druvor som har bearbetats och paketerats inom den särskilda region där de odlades kan tillerkännas en skyddad ursprungsbeteckning – oförenliga med artikel 29 EG, som förbjuder kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan?

- 3) Om svaret på den andra frågan är jakande: Ska bevarandet av kvaliteten hos en produkt, som definieras geografiskt i medlemsstatens nationella rätt och som inte har getts möjlighet att bära en särskild beteckning som anger dess allmänt erkända höga kvalitet och unika karaktär till följd av att den härrör från ett visst geografiskt område, anses utgöra ett sådant berättigat mål av allmänintresse som enligt artikel 30 EG kan motivera ett undantag från bestämmelsen i artikel 29 EG om förbud mot kvantitativa restriktioner för export av nämnda produkt samt åtgärder med motsvarande verkan?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- ²¹ Den nationella domstolen har ställt tolkningsfrågorna, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida och i förekommande fall i vilken mån artikel 29 EG utgör hinder för sådana nationella bestämmelser som de som är i fråga i det nationella målet, enligt vilka det dels är förbjudet att, inför en senare export, föra in, lagra, bearbeta och paketera torkade druvor som härrör från olika regioner i den berörda medlemsstaten, i en viss region i nämnda medlemsstat där det bara är tillåtet att lagra, bearbeta och paketera lokalt odlade druvor, dels följer att den skyddade ursprungsbeteckningen ”Vostizza” är förbehållen enbart de torkade druvor som har bearbetats och paketerats inom den särskilda region där de odlades.

- ²² Domstolen erinrar inledningsvis om att kvantitativa exportrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan ska vara förbjudna mellan medlemsstaterna enligt artikel 29 EG. I enlighet med fast rättspraxis är nämnda bestämmelser direkt tillämpliga och ger som sådana upphov till rättigheter för enskilda som det åligger medlemsstaternas domstolar att skydda (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 november 1978 i mål 83/78, Redmond, REG 1978, s. 2347, punkterna 66 och 67, svensk

specialutgåva, s. 243, och av den 9 juni 1992 i mål C-47/90, Delhaize och Le Lion, REG 1992, s. I-3669, punkt 28).

- 23 Ett företag som befinner sig i en sådan situation som Fragkopoulos kan följaktligen med framgång göra gällande artikel 29 EG inför en nationell domstol. Fragkopoulos bearbetar och paketerar torkade druvor i syfte att exportera dem till andra medlemsstater och är etablerat i en viss region i en medlemsstat där det enligt nationella bestämmelser är förbjudet att föra in olika sorters torkade druvor som härrör från andra regioner i denna medlemsstat för att bearbeta och paketera dem, så att företaget saknar rätt att exportera torkade druvor som härrör från nämnda regioner.
- 24 Vad beträffar nämnda artikels räckvidd, ska det i tur och ordning prövas huruvida sådana nationella bestämmelser som de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en restriktion med avseende på den grundläggande principen om fri rörlighet för varor, och i förekommande fall huruvida restriktionen kan motiveras av sakliga skäl.

Huruvida det föreligger en restriktion i den mening som avses i artikel 29 EG

- 25 Domstolen ska i detta avseende för det första bedöma huruvida sådana nationella bestämmelser som de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en kvantitativ exportrestriktion eller en åtgärd med motsvarande verkan i den mening som avses i artikel 29 EG.

- 26 Eftersom nämnda nationella bestämmelser inte innebär att det direkt föreligger kvantitativa exportrestriktioner, kan de inte i sig anses utgöra en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG.
- 27 Vad beträffar frågan huruvida nämnda bestämmelser kan anses utgöra en åtgärd med verkan motsvarande en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i samma artikel, ska det preciseras att torkade druvor, såsom framgår av artikel 1 i förordning nr 2201/96, omfattas av en sådan gemensam organisation av marknaden som avses i artikel 34 EG. Det ska tilläggas att enligt domstolens fasta rättspraxis utgör i ett sådant fall alla åtgärder som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra handeln inom gemenskapen åtgärder med verkan motsvarande kvantitativa exportrestriktioner (se, bland annat, dom av den 26 februari 1980 i mål 94/79, Vriend, REG 1980, s. 327, punkt 8, och av den 15 april 1997 i mål C-272/95, Deutsches Milch-Kontor, REG 1997, s. I-1905, punkt 24).
- 28 I den mån nationella bestämmelser såsom de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen innebär ett förbud för en ekonomisk aktör såsom Fragkopoulos att köpa torkade druvor som härrör från andra geografiska områden i landet än det område där den är etablerad – i förevarande fall det första delområdet i område A och hela område B –, har de således tveklöst en inverkan på omfattningen av nämnda ekonomiska aktörs export, genom att denne endast har rätt att bearbeta och paketera de torkade druvor som produceras i den region där den har sitt säte – det vill säga det andra delområdet i område A (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 november 2005 i mål C-293/02, Jersey Produce Marketing Organisation, REG 2005, s. I-9543, punkt 80).
- 29 Härav följer att sådana nationella bestämmelser, åtminstone potentiellt, kan hindra handeln inom gemenskapen, och de utgör följaktligen en åtgärd med verkan motsvarande en kvantitativ exportrestriktion, vilken i princip är förbjuden enligt artikel 29

EG. I förevarande fall gäller detta i synnerhet som det enligt artikel 1.2 och 1.4 i lag 553/1977 uttryckligen är förbjudet att exportera korinter när exporten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag avseende bearbetning, lagring och paketering i det område där de produceras.

- 30 Vidare, vad beträffar den omständigheten att den skyddade ursprungsbeteckningen "Vostizza" är förbehållen endast de torkade druvor som bearbetats och paketerats i den region där druvorna odlats, erinrar domstolen om att det följer av fast rättspraxis att även den omständigheten att det för användningen av en skyddad ursprungsbeteckning som registrerats på unionsnivå uppställs villkor som har ett samband med produktionsområdet utgör en åtgärd med verkan motsvarande en kvantitativ exportrestriktion i den mening som avses i artikel 29 EG (se, för ett liknande resonemang, bland annat domarna av den 20 maj 2003 i mål C-469/00, Ravil, REG 2003, s. I-5053, punkt 88, och i mål C-108/01, Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita, REG 2003, s. I-5121, punkt 59).
- 31 Mot bakgrund härav ska domstolen för det andra bedöma huruvida sådana restriktioner av den fria rörligheten för varor kan motiveras av sakliga skäl.

Huruvida de ifrågavarande restriktionerna eventuellt är motiverade

- 32 Eftersom endast de torkade druvor som producerats i det första delområdet i område A, nämligen de av sorten "Vostizza", omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning, ska det vid bedömningen av om de nationella bestämmelserna i fråga är motiverade

göras skillnad dels mellan förbudet att låta torkade druvor cirkulera mellan de två delområdena i område A, dels mellan förbudet att föra in torkade druvor som härrör från område B i det andra delområdet i område A, i vilket delområde Fragkopoulos har sitt säte och vilket inte omfattas av någon skyddad ursprungsbezeichnung.

Förbudet att låta torkade druvor cirkulera mellan de två delområdena i område A

- 33 Vad beträffar den första aspekten i föregående punkt följer det av de handlingar som ingetts till domstolen att skyldigheten att uteslutande bearbeta och paketera torkade druvor av sorten "Vostizza" i det första delområdet i område A, tillsammans med förbudet i artikel 1.4 i lag 553/1977 mot att låta torkade druvor cirkulera mellan de två delområdena i område A, med den följderna att en producent som är etablerad i det andra delområdet i nämnda område helt saknar möjlighet att bearbeta och paketera torkade druvor av sorten "Vostizza", har till syfte att skydda den skyddade ursprungsbezeichnung som denna druvsort omfattas av i enlighet med unionsrätten.
- 34 Det ska i detta avseende erinras om att det i unionslagstiftningen finns en allmän tendens att betona produkternas kvalitet inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna, för att gynna dessa produkters anseende, i synnerhet genom användningen av ursprungsbezeichnungen som åtnjuter ett särskilt skydd (dom av den 16 maj 2000 i mål C-388/95, Belgien mot Spanien, REG 2000, s. I-3123, punkt 53). Denna tendens har visat sig genom att rådet har antagit förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och ursprungsbezeichnungen för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153). Det framgår av ingressen till den förordningen att den bland annat syftar till att uppfylla konsumenternas förväntningar i fråga om kvalitetsprodukter och

produkter av ett visst geografiskt ursprung samt underlätta för tillverkarna att på lika konkurrensvillkor få bättre ersättning för en faktisk kvalitativ prestation (se domarna i de ovannämnda målen Ravil, punkt 48, och Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita, punkt 63).

- 35 De tillämpliga bestämmelserna skyddar dem som har rätt att använda beteckningarna mot missbruk av tredje man som önskar dra fördel av det anseende som de nämnda ursprungs-beteckningarna har förvärvat. Syftet med ursprungs-beteckningarna är att garantera att produkten kommer från ett visst geografiskt område och har vissa särskilda egenskaper. Sådana beteckningar kan åtnjuta ett högt anseende bland konsumenterna och vara ett viktigt medel att dra till sig en kundkrets för de producenter som uppfyller kraven för att få använda dem. Ursprungs-beteckningarnas anseende beror på hur konsumenterna uppfattar dem. Denna uppfattning beror huvudsakligen på speciella särdrag och mer allmänt på produktens kvalitet (se punkterna 54–56 i domen i det ovannämnda målet Belgien mot Spanien). Sambandet i konsumentens medvetande mellan producenternas anseende och kvaliteten på produkterna beror dessutom på att han är övertygad om att de produkter som sålts under ursprungs-beteckningen är äkta (se domarna i de ovannämnda målen Ravil, punkt 49, och Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita, punkt 64).
- 36 Enligt artikel 30 EG ska bestämmelserna i artikel 29 EG inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för export som grundas på hänsyn till intresset att skydda bland annat industriell och kommersiell äganderätt.
- 37 Eftersom det inte råder något tvivel om att ursprungs-beteckningar omfattas av den industriella och kommersiella äganderätten i den mening som avses i artikel 30 EG, ska ett sådant krav som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, som innebär att all transport av torkade druvor mellan de två delområdena i område A är förbjuden, anses stå i överensstämmelse med unionsrätten, trots dess restriktiva verkningar på handeln, under förutsättning att det utgör ett nödvändigt och proportionerligt medel för att upprätthålla det anseende som den skyddade

ursprungsbeteckningen "Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα (Korinthiaki Stafida Vostit-sa)" åtnjuter (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Belgien mot Spanien, punkterna 58 och 59, och Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita, punkt 66).

- 38 En åtgärd av detta slag är visserligen ägnad att skydda den skyddade ursprungsbe-teckning som torkade druvor av sorten "Vostizza" omfattas av. Att konstatera att ingen annan åtgärd skulle vara lika effektiv än ett absolut förbud mot att låta torkade druvor cirkulera mellan de två delområdena i område A är, till skillnad från vad den nationella domstolen har angett, emellertid inte tillräckligt för att fastslå att det finns sakliga skäl för åtgärden.
- 39 Tvärtom är det viktigt att vid bedömningen av om restriktionen i fråga är proportio-nerlig, även kontrollera om de åtgärder som vidtagits går utöver vad som är ända-målsenligt och nödvändigt för att uppnå det legitima mål som eftersträvas. Det ska med andra ord undersökas huruvida detta mål kan uppnås genom alternativa åtgär-der, som har en mindre restriktiv verkan på handeln inom gemenskapen.
- 40 Domstolen framhåller i detta avseende, i likhet med den nederländska regeringen i dess skriftliga yttrande och generaladvokaten i punkt 77 i sitt förslag till avgörande, att det förefaller möjligt att hitta en lösning som påverkar den fria rörligheten för va-ror i mindre utsträckning, exempelvis genom att separata produktionslinjer eller rent av skilda lagerbyggnader inrättas, där uteslutande torkade druvor av samma geogra-fiska ursprung lagras, bearbetas och paketeras.
- 41 Fragkopoulos har dessutom understrukit att den ansökan som gett upphov till målet vid den nationella domstolen på intet sätt har till syfte att företaget ska få tillstånd

att blanda olika sorters torkade druvor. Därutöver har Fragkopoulos under förhandlingen preciserat att färre än tio producenter av torkade druvor är etablerade i de två delområdena i område A. Det innebär, vilket generaladvokaten har angett i punkt 78 i sitt förslag till avgörande, att oanmälda kontroller utan svårighet kan genomföras på de olika produktionsställena. För övrigt skulle sådana kontroller endast behöva genomföras i område A, eftersom det är tillåtet att blanda olika sorters torkade druvor i område B.

- 42 Det ska härvid även erinras om att en restriktiv åtgärd endast kan anses vara förenlig med de krav som ställs enligt unionsrätten om den verkligen svarar mot önskan att uppnå det eftersträvade målet på ett konsekvent och systematiskt sätt.
- 43 Det föreskrivs emellertid inte i lag 553/1977, vad beträffar torkade druvor av sorten "Vostizza" som omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning, att det krävs en produktspecifikation av det slag som föreskrivits i de nationella bestämmelser som var i fråga i domarna i de ovannämnda målen Ravil och Consorzio del Prosciutto di Parma och Salumificio S. Rita. I avsaknad av på förhand bestämda objektiva kriterier, såsom en detaljerad beskrivning av den skyddade produkten och av dess huvudsakliga egenskaper, uppgifter som visar att den berörda produkten har sitt ursprung i ett visst geografiskt område, en beskrivning av vilken metod, i förekommande fall den lokala metod, som använts för framställning av produkten samt vad som ska iakttas vid användningen av den skyddade ursprungsbeteckningen, förefaller det emellertid vara svårt att garantera produktens påstått höga kvalitet som den skyddade ursprungsbeteckningen är avsedd att skydda.
- 44 Dessutom ska det framhållas att de nationella bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen innebär att olika regler har införts för olika områden där torkade druvor produceras.

- 45 Det står klart att de producenter som är etablerade i område B har rätt att bearbeta, lagra, paketera och exportera torkade druvor som härrör från hela område A, vilket innefattar det första delområdet av område A, där sorten "Vostizza" har sitt ursprung. I den grekiska lagstiftningen anges endast en skyldighet att på vederbörligt sätt märka blandningar av torkade druvor som har dessa olika ursprung. I förevarande fall har man använt sig av en märkning av vilken det framgår att det är fråga om en blandning av torkade druvor som härrör från områdena A och B. Den grekiska lagstiftaren förefaller med andra ord ha ansett att de producenter som är etablerade i en region, från vilken torkade druvor av en påtagligt lägre kvalitet härrör, på ett tillfredsställande sätt kan bearbeta torkade druvor av högre kvalitet som producerats i ett annat geografiskt område, vilket innefattar det som omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning, under förutsättning att endast skyldigheten att märka produkterna uppfylls, i syfte att förebygga bedrägeri.
- 46 Såsom generaladvokaten har framhållit i punkt 75 i sitt förslag till avgörande är det inte uppenbart av vilket skäl liknande regler inte skulle kunna införas med avseende på de två delområdena i område A. Det är med andra ord oklart varför en mycket mer ingripande åtgärd har vidtagits med avseende på producenterna i det andra delområdet i område A, i det att de helt enkelt förbjuds att bearbeta torkade druvor som härrör från det första delområdet i område A, där sorten "Vostizza" produceras.
- 47 Fragkopoulos har för övrigt, utan att bli motsagd, understrukit att dess ansökan på inett sätt hade till syfte att företaget skulle kunna dra otillbörlig fördel av den skyddade ursprungsbeteckning som är förbehållen torkade druvor som härrör från det första delområdet i område A och att det var berett att märka produkterna så att de berörda torkade druvornas olika geografiska ursprung tydligt framgår.
- 48 Systemet i dess nuvarande utformning i Grekland förefaller för övrigt än mer problematiskt i konsekvenshänseende sedan, under år 2008, torkade druvor som härrör från ön Zakynthos, vilken utgör en region som ingår i område B där de torkade druvorna obestridligt är av lägre kvalitet, omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning,

samtidigt som torkade druvor som härrör från det andra delområdet i område A och som jämförelsevis är av högre kvalitet, för närvarande inte åtnjuter skydd.

- 49 Mot bakgrund härav konstaterar domstolen att ett absolut förbud mot att låta torkade druvor cirkulera mellan de två delområdena i område A, såsom föreskrivs i de bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, inte kan anses vara motiverat av sakliga skäl mot bakgrund av intresset av att skydda industriell och kommersiell äganderätt i den mening som avses i artikel 30 EG, eftersom detta mål inte eftersträvas på ett konsekvent sätt genom detta förbud och det inte är förenligt med de krav som följer av proportionalitetsprincipen.

Förbudet mot att låta produkter som härrör från område B cirkulera i det andra delområdet i område A

- 50 Vad beträffar den andra aspekten i punkt 32 i förevarande dom, nämligen förbudet att föra in torkade druvor som härrör från område B i det andra delområdet i område A, såsom detta förbud föreskrivs i artikel 1.2 i lag 553/1977, erinrar domstolen om att torkade druvor av sorten "Korfos", vilka produceras i nämnda andra delområde där Fragkopoulos är etablerat, inte omfattas av den skyddade ursprungsbeteckning som torkade druvor av sorten "Vostizza" från det första delområdet i område A åtnjuter. Härav följer att förbudet att föra in torkade druvor som härrör från område B i det andra delområdet i område A inte kan motiveras med behovet att skydda denna ursprungsbeteckning.
- 51 Det följer emellertid av fast rättspraxis att en nationell åtgärd med verkan motsvarande en kvantitativ exportrestriktion, vilken i princip står i strid med artikel 29 EG, kan motiveras inte endast av en av de grunder som anges i artikel 30 EG utan även av tvingande krav av allmänintresse, under förutsättning att åtgärden står i proportion

till det legitima mål som eftersträvas (se, bland annat, dom av den 16 december 2008 i mål C-205/07, Gysbrechts och Santurel Inter, REG 2008, s. I-9947, punkt 45).

- 52 Det ska således i förevarande fall bedömas huruvida det i ett fall där det inte har registrerats någon skyddad ursprungsbeteckning på unionsnivå med avseende på torkade druvor som produceras i det andra delområdet i område A, nämligen torkade druvor av sorten "Korfos", är möjligt att med framgång göra gällande en av de rättfärdigande grunder som avses i artikel 30 EG eller ett tvingande krav av allmänintresse.
- 53 För det första har den grekiska regeringen gjort gällande att det mål som eftersträvas genom de nu aktuella nationella bestämmelserna är att undvika att olika sorters torkade druvor blandas, i syfte att bevara kvaliteten hos de torkade druvor som produceras i område A, vilka anses vara av högre kvalitet än de som produceras i område B.
- 54 Det ska emellertid erinras om att nationella åtgärder som hindrar den fria rörligheten för varor inte kan motiveras endast med att syftet är att inom medlemsstaten bevara den påstådda kvaliteten hos en vara utan att denna omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2006 i de förenade målen C-158/04 och C-159/04, Alfa Vita Vassilopoulos och Carrefour-Marinopoulos, REG 2006, s. I-8135, punkt 23).
- 55 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 66 i sitt förslag till avgörande, är det nämligen oförenligt med andan i fördragets bestämmelser om fri rörlighet för varor att medlemsstaterna inrättar oöverstigligen interna gränser för att säkerställa vissa produkters påstådda högre kvalitet, i synnerhet som unionsrätten erbjuder nödvändiga verktyg för att säkerställa kvaliteten hos produkter med egenskaper som motiverar ett

särskilt skydd (se, för ett liknande resonemang, även punkt 34 och följande punkter i förevarande dom).

- 56 För det andra har den hänskjutande domstolen i sin begäran om förhandsavgörande angett att de torkade druvor som härrör från område A har ett särskilt gott anseende och värderas särskilt högt av grekiska konsumenter. På grundval av denna bedömning förefaller den ha godtagit att de nationella bestämmelserna i fråga är berättigade mot bakgrund av skyddet av konsumenterna, genom att bestämmelserna har till syfte att hindra alla möjligheter till bedrägeri som följer av att olika sorters torkade druvor blandas.
- 57 Domstolen erinrar i detta avseende om att det följer redan av punkt 43 och följande punkter i förevarande dom att de nationella bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen inte är konsekvent utformade. Enligt dessa bestämmelser är det nämligen tillåtet att i område B blanda olika sorters torkade druvor – även torkade druvor som härrör från område A i dess helhet, vilket innefattar en region som omfattas av en skyddad ursprungsbezeichnung – samtidigt som det i hela område A är helt förbjudet att blanda olika sorters torkade druvor. Förbudet gäller även det andra delområdet i område A, vilket inte omfattas av någon skyddad ursprungsbezeichnung.
- 58 Härav följer att nämnda bestämmelser inte fullt ut utgör hinder för att blanda olika sorters torkade druvor och att produktens kvalitet dessutom inte förefaller ha varit det avgörande kriteriet för lagstiftaren.
- 59 Även om det legitima mål av allmänintresse som eftersträvas och som avser att skydda konsumenterna och förebygga bedrägeri med framgång kan göras gällande i målet vid den nationella domstolen, ska det under alla omständigheter kontrolleras att restriktionen i fråga är förenlig med proportionalitetsprincipen.

- 60 Av samma skäl som det redan redogjorts för i punkterna 40 och 41 i förevarande dom och vilka i tillämpliga delar även är relevanta vid bedömningen av huruvida förbudet att föra in torkade druvor som härrör från område B i det andra delområdet i område A är proportionerligt, konstaterar domstolen att det finns andra åtgärder som påverkar den fria rörligheten för torkade druvor som producerats i Grekland i mindre utsträckning, såsom möjligheten att ålägga berörda aktörer en skyldighet att inrätta separata produktionslinjer och/eller skilda lagerbyggnader, möjligheten att använda sig av lämplig märkning i förhållande till de bearbetade torkade druvornas geografiska ursprung, samt möjligheten att säkerställa att dessa skyldigheter uppfylls genom oanmälda kontroller och lämpliga sanktionsåtgärder.
- 61 Mot bakgrund härav kan ett absolut förbud mot att låta torkade druvor cirkulera mellan det andra delområdet i område A och område B, såsom föreskrivs i de bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, inte anses vara motiverat mot bakgrund av skyddet av konsumenterna och förebyggande av bedrägeri, eftersom detta mål inte eftersträvas på ett konsekvent sätt genom detta förbud och det inte är förenligt med de krav som följer av proportionalitetsprincipen.
- 62 Av det anförda följer att de frågor som ställts ska besvaras på så sätt att artikel 29 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för sådana nationella bestämmelser som de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilka det föreligger ett absolut förbud mot att, inför en senare export, föra in, lagra, bearbeta och paketera torkade druvor såväl mellan de två delområdena i område A som mellan det andra delområdet i område A och område B, eftersom dessa bestämmelser inte innebär att de legitima mål som eftersträvas uppnås på ett konsekvent sätt och de går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå nämnda mål.

Rättegångskostnader

- 63 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 29 EG ska tolkas så, att den utgör hinder för sådana nationella bestämmelser som de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilka det föreligger ett absolut förbud mot att, inför en senare export, föra in, lagra, bearbeta och paketera torkade druvor såväl mellan de två delområdena i område A som mellan det andra delområdet i område A och område B, eftersom dessa bestämmelser inte innebär att de legitima mål som eftersträvas uppnås på ett konsekvent sätt och de går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå nämnda mål.

Underskrifter